

Monumentnummer*: 513182

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 14 september 1999
Kadaster deel/nr 82787/43

Woonplaats*

Tijnje

Gemeente*

Opsterland

Provincie*

Fryslân

Kadastrale gemeente*

Gorredijk

Sectie*

D

Kadastraal object*

Appartement aanduiding

Grondperceel

669

Omschrijving**

Inleiding

De ZAALKERK van de gereformeerde gemeente te Tijnje ligt aan het eind van de dorpsbebouwing en is traditioneel georiënteerd naar de windrichtingen. Het gebouw is in 1921 in eclectische trant gebouwd naar ontwerp van de architect/constructeur G. Draaisma C.C.C. uit Heerenveen en uitgevoerd door de aannemer H. Diepenbroek uit Heerenveen. Het gebouw behoort tot de vroegste kerkgebouwen opgetrokken in uitsluitend gewapend beton. Een gedenksteen herinnert aan dit feit: "DE EERSTE BETONSTORTING AAN DIT KERKGEBOUW HEEFT PLAATS GEHAD DEN 12 JANUARI 1921, DOOR Ds. F. BRUINSMA. De kerk werd op 7 juli 1921 ingewijd. Een vergelijkbaar betonnen kerkgebouw werd op 3 januari 1921 aangevangen aan de burgemeester Falkenaweg 12 te Heerenveen door de aannemer H. Diepenbroek, die daarvoor ook de eerste schetsen had geleverd, maar waarvan het uiteindelijk uitgevoerde ontwerp getekend is door de architect A. Nauta uit Leeuwarden en de betonconstructie werd berekend door constructeur C. Draaisma C.C.E.. Het oorspronkelijke orgel was afkomstig uit de oude Gereformeerde kerk te Heerenveen. Het was in 1976 onbespeelbaar geworden en herstel was te duur, waarna het instrument grotendeels is gesloopt. In 1992 is de zuidzijde van de consistorie doorgebroken en verbonden met een gang en kerklokaal: dit gedeelte valt buiten de bescherming van rijkswege.

Omschrijving

Het kerkgebouw heeft globaal een rechthoekig grondplan, waaraan kleinere aanbouwen met de hoofdingang en de consistoriekamer tegen respectievelijk de voor- en achtergevel zijn toegevoegd. Het gebouw is geheel uitgevoerd in gewapend beton onder een zadeldak belegd met sneldekpannen. De kerkzaal is vier raamtraveeën diep, geleed door lisenen met imitatie rustica bekleding en door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

dito hoeklisenen van hoofd- en aanbouwen met een brede gootlijst als gevelafsluiting. Tegen de voorgevel aangebouwd is het voorportaal onder zadeldak belegd met sneldekpannen: een tweetreeds stoep en een dubbele houten toegangsdeur met decoratief smeedijzeren hang- en sluitwerk; het bovenlicht is half rond met spaken. Het voorportaal wordt afgesloten door een klimmende gevellijst. In de beide korte zijgevels van het voorportaal een klein verticaal venster. De westgevel wordt door een smalle lijst geleed en afgesloten door een klimmende gevellijst: aan weerszijden van het portaal zijn halfronde tweelichtvensters met gekleurd glas-in-lood. In de geveltop twee enkelvoudige en één samengesteld boogvenster met een radvenster in het midden: alle met gekleurd glas-in-lood. De vensters worden afgesloten door een imitatiestrekboog met schijnvoegen in het beton. De linker- en rechter zijgevel hebben vier betonnen samengestelde rondboogvensters bestaande uit een tweelichtrondboog met radvenster, alle met gekleurd glas-in-lood. De oostzijde van de kerk heeft een verjonging met een aangebouwde kerkenraadskamer, eveneens van beton en met een plat dak. De geveltop van de oostzijde heeft een drielichtvenster met gekleurd glas-in-lood en een klimmende gevellijst. In de krimp aan de noordoostzijde is een toegangsdeur.

Het interieur van de kerk is oorspronkelijk en eenvoudig. De kerkzaal wordt overspannen door een hang- en schoorwerk met ijzeren stangen. Het voorportaal en de voorkerk onder de betonnen koorgalerij met banken hebben een granitovloer. Het bankenplan bestaat uit drie blokken banken, waarvan de buitenste blokken naar het oosten toe enigszins naar het midden toe scharnieren. Aan de oostzijde is onder een absisvormige nis een podium met de preekstoel met opgang aan weerszijden en erboven de orgelgalerij met orgelkas en pijpen: het instrument is grotendeels gesloopt. Orgel en orgelkas zijn niet van waarde uit het oogpunt van monumentenzorg. Aan de zuidzijde van de preekstoel is de gesloten kerkenraadsbank. De deuromlijstingen van de kerkenraadskamer zijn nog oorspronkelijk.

Waardering

De Gereformeerde kerk te Tijnje uit 1921 is van cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling;
- vanwege de zeer hoge mate van belang als uitdrukking van een bouwtechnische ontwikkeling, de betonbouw in het bijzonder;
- vanwege de hoge mate van betekenis van het pionierskarakter;
- vanwege de bijzondere plaats in de geschiedenis van de bouwtechniek v.w.b. de betonbouwmethode en de prefabricatie van bepaalde elementen;
- vanwege de bijzondere betekenis in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de dorpse omgeving;
- vanwege de grote mate van architectonische gaafheid van het exterieur en van het interieur;
- wegens de grote architectuurhistorische, bouwtechnische zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument